

зиката, геогермията. Основен метод в работата на този високоерудирани колектив е комплексното изследване на обекта, явлението, процеса, проблема. Блестящ пример са изследванията върху голямото пукнатинно изригване на вулкана Толбачик (БТТИ — Большое трещинное Толбачинское извержение) през 1975—1976 г. — най-голямото базалтово изригване в историческо време в целия Курило-Камчатски пояс. Това изригване е било научно точно прогнозирано, благодарение на което още от първите секунди на проявите му до последните мигове на вулканската и съпровождащата го газово-хидротермална активност са били проведени комплексни геолого-геохимични, геофизични и геодезични наблюдения и изследвания. Събрани са хиляди проби, фото- и теледокументации. Експериментално са моделирани немалка част от наблюдаваните процеси относно състава, фациса, механизма и ди-

намиката на вулканските процеси, протичащи както над земята, така и в дълбочина. Голяма част от тези изследвания бяха докладвани на съвещанието, а след заседанията бе проектиран дългометражен филм, който практически представлява уникален научен документ за прогнозиране, наблюдаване и изследване на едно от най-грандиозните природни явления — вулканизма.

Като международно признание за изключителното издигане авторитета на съветската вулканология трябва да се приеме избирането през декември 1979 г. на директора на Института по вулканология при АН СССР, чл.-кор. на АН СССР С. А. Федотов за президент на Международната асоциация по вулканология и химия на земните недра.

Г. Станишева-Василева

Нови имена в списъка на защитените геоложки обекти у нас

Според Закона за защита на природата в България (1967) защитените природни обекти са разпределени в седем категории: резервати, народни паркове, защитени местности, природни забележителности, исторически места, защитени животни и растения. Защитените геоложки обекти се включват предимно в категорията на природните забележителности и отчасти в категорията на защитените местности.

Към природните геоложки феномени, които са поставени под защита от Закона за защита на природата у нас, се отнасят скални масиви и отделни скални групи и образувания, земни пирамиди и каменни гъби, скални мостове и ниши и цепнатини в скалите, карстови ждрела и други карстови форми, изгаснали вулкани и тектонски грабени, пясъчни дюни и морени, вкаменелости и вкаменени дървета, водопади и карстови извори, езера и блатата, лимани и крайбрежни ивици, пещери и др. Изучаването и опазването на тези геоложки феномени, а така също откриването и предлагането за включване в списъка и на някои други подобни феномени е въпрос на чест за всеки български геолог, за всеки гражданин.

Списанието на Българското геологическо дружество публикува вече на два пъти списъци на защитените природни геоложки обекти в нашата страна, които отразяваха състоянието на този проблем към 1964 и

1974 г. (Спасов, 1965; Тодоров, 1976). За изтеклия период след последното съобщение през 1976 г. в списъка на тези обекти бяха добавени нови имена, с което общият им брой достигна 299 (123 скални природни забележителности, 68 водопада, 86 пещери, 14 карстови извори, езера, блатата и лимани и 8 резервати и народни паркове, в които има интересни геоложки форми).

Ето кои са новите имена в списъка на защитените геоложки обекти в България (към 1. I. 1981 г.), утвърдени със заповед на Комитета за опазване на природната среда.

1. Скални природни забележителности

„Баджала кая“ — скално образувание в землището на с. Ябланово, Сливенски окръг.

„Бигоровата скала“ — в местн. Паисий, землище на гр. Гурково, Старозагорски окръг.

„Бистришката морена“ — в местн. Самоковището от землището на с. Бистрица, Кюстендилски окръг.

„Боровия камък“ — пясъчничково-скално образувание с естествено находище на 15 дървета от чер бор, намиращо се в едноименната област от землището на с. Боровица, Видински окръг.

„Гранитовата пирамида“ — в местн. Момина скала от Кресненското дефиле, землище на с. Крупник, Благоевградски окръг.

„Гърбавата чешма“ — скала във вид на гърбица, по ръба на която тече водата. Намира се в местн. Саръ меше, землище на с. Стара речка, Търговишки окръг.

„Дервишка могила“ — скалните образувания в едноименната местност на с. Дервишка могила, Хасковски окръг.

„Джерманската земна пирамида“ — в землището на с. Джерман, Кюстендилски окръг. Пирамидата е с височина 4,20 m и обиколка 3,10 m.

„Дяволския мост“ — скално образувание с водопад в местн. Хайдушки дол, землище на с. Борино, Смолянски окръг.

„Емине“ — скален нос, представляващ най-източната точка на Стара планина. Височината му е над 80 m, а площта — 0,5 ha. Намира се в землището на с. Емона, Бургаски окръг.

„Калето“ — скални образувания около едноименната крепост в землището на с. Мезек, Хасковски окръг.

„Калето“ — находище на окремени стъбла и пънове от вековна иглолистна гора от семейството Таксодиеви. Стъблата на дърветата имат диаметър над 1,0 m, а възрастта им се определя на 300—400 години. Защитената площ от 5,0 ha се намира в местн. Калето, землище на с. Ставерци, Плевенски окръг.

„Камчийски пясъци“ — защитена е площ от 372,6 ha, обхващаща крайбрежната пясъчна ивица и преходната зона между нея и заливната гора Лонгоза в землището на с. Старо Оряхово, Варненски окръг.

„Карстовата долина“ — скални карстови форми по долината на р. Потърнишка бара в местн. Пещерите в поземления фонд на с. Петърница, Плевенски окръг.

„Козя камък“ — скално образувание в едноименната местност от землището на с. Ковачевица, Благоевградски окръг.

„Козята стена“ — природна скална забележителност с обща площ 112,0 ha около върховете Баба, Кучето и Козята стена в Стара планина, землище на с. Чифлик, Ловешки окръг.

„Коня“ — скално образувание в местн. Парка, землище на Търговище.

„Костадин тепе“ — скално образувание в едноименната местност от землището на с. Черни бряг, Търговишки окръг.

„Костенурката“ — скално образувание в землището на с. Емирово, Бургаски окръг.

„Котлите“ — скално образувание в едноименната област от землището на с. Осиковска Лъкавица, Софийски окръг.

„Купена“ — скално образувание в местн. Трибичко дере, землище на с. Господинци, Благоевградски окръг.

„Милева скала“ — характерно скално образувание в землището на с. Лява река, Старозагорски окръг.

„Момата“ — скално образувание в землището на с. Широка Лъка, Смолянски окръг.

Нос „Агалина“ — скални образувания в землището на Созопол, Бургаско.

„Пеещите скали“ — скално образувание в местн. Каменния котор, землище на с. Скобелево, Старозагорски окръг.

„Пиростията“ — скално образувание в едноименната местност от землището на с. Обидим, Благоевградски окръг.

„Пясъчните дюни“ (пет на брой) в района на Несебър с обща площ 100 ha.

„Сарийска чука“ — „Главата“ — скално образувание в местн. Сариева махала, землище на с. Широка Лъка, Смолянски окръг.

„Сватбата“ — скално образувание в едноименната местност от землището на с. Осеново, Благоевградски окръг.

„Скалният прозорец“ — скален прозорец в местн. Големият дол, землище на с. Костино, Кърджалийски окръг.

„Соколово стене“ — скално образувание в едноименната местност от землището на с. Черни Осъм, Ловешки окръг.

„Срупаница“ — скални образувания в едноименната местност от землището на Луковит, Ловешки окръг.

„Ташковото“ — находище на окремени стъбла и пънове от вековна иглолистна гора от семейството Таксодиеви с обща площ 1,5 ha. Стъблата на дърветата са с диаметър над 1,0 m, а възрастта им е 300—400 години. Намира се в едноименната местност от землището на с. Оряховица, Плевенски окръг.

„Топчийско дере“ — скални и пещерни образувания, побити камъни, скални ниши и цепнатини в едноименната местност по поречието на р. Топчийско дере в района на селата Побит камък, Топчии и Каменово, Разградски окръг.

„Черната скала“ — скално образувание в местн. Караяка, землище на с. Осеново, Благоевградски окръг.

„Шапран дупка“ — скален мост в едноименната местност от землището на с. Белица, Смолянски окръг.

2. Водопади

„Белата вода“ — в едноименната местност от землището на с. Стакевци, Видински окръг (водопадът е на Стакевската река).

„Боаза“ — в едноименната местност от землището на с. Пролаза, Търговишки окръг.

„Водният скок“ — в землището на с. Копиловци, Михайловградско.

„Дуршин водопад“ — в местн. Дуршина ливада, землище на с. Копиловци, Михайловградски окръг.

„Дяволският мост“ — в местн. Хайдушки дол, землище на с. Борино, Смолянски окръг.

„Роженишка бара“ — в едноименната местност от землището на с. Еловица, Михайловградски окръг.

„Скакля“ — в едноименната местност от землището на Враца.

„Скока“ — в едноименната местност от землището на с. Реселец, Плевенски окръг. Водопадът е на р. Белилката и има височина на скока 9 м.

„Тръничаско пръскало“ — в местн. Пръскалото, землище на с. Тръничане, Старозагорски окръг.

„Фотинския водопад“ — в местн. Батала от землището на с. Фотиново, Пазарджишки окръг.

3. Карстови извори, езера, блата, лимани

„Биялковец“ — езеро в землището на с. Здравковец, Габровско.

„Дуранкулак“ — езеро с площ 350 ха в землището на с. Дуранкулак, Толбухински окръг.

„Кайкуша“ — блато с площ 240 ха в землището на с. Ореш, Великотърновски окръг.

„Къшката“ — карстов извор в съседство с пещера в едноименната местност от землището на Разлог, Благоевградски окръг.

„Лиманът“ — в местн. Пашов дол от землището на с. Близнаци, Варненски окръг.

„Мъртвицата“ — естествено езеро с обща площ 1,0 ха в едноименната местност от землището на с. Поповица, Пловдивски окръг.

„Ямата“ — карстов извор в землището на с. Пчелиново, Старозагорски окръг.

4. Пещери

„Билерника“ — в едноименната местност от землището на Котел.

„Бориковска пещера“ — в местн. Лютово, землище на с. Могилица, Смолянски окръг.

„Водната пещ“ — в едноименната местност от землището на с. Липница, Софийски окръг.

„Дервентската пещера“ — в землището на с. Пролаз, Търговишки окръг.

„Дупката“ — в едноименната местност от землището на Ивайловград, Кърджалийски окръг.

„Евкая“ (или „Каменната къща“) — в местн. Къосерлика от землището на с. Скобелево, Старозагорски окръг.

„Казана“ — в едноименната местност от землището на Банско, Благоевградски окръг.

„Кожа кое“ — в землището на с. Бяло Поляне, Кърджалийски окръг, в едноименната местност.

„Къшката“ — пещера с карстов извор в едноименната местност от землището на Разлог, Благоевградски окръг.

„Кървавата локва“ — пропаст в едноименната местност от землището на Котел, Сливенско.

„Леви и Десни сухи печ“ — пещери в местн. Сухо поле, землище на с. Долни Лом, Видински окръг.

„Малката Маара“ — в местн. Равния букак, землище на Котел, Сливенско.

„Мечата дупка“ — в местн. Косев камък, землище на с. Лява река, Старозагорски окръг.

„Мъгливата“ — в местн. Злостен, землище на Котел, Сливенско.

„Ождрен“ — в едноименната местност от землището на с. Пчелиново, Старозагорски окръг.

„Орешарски пещери“ — шест пещери в местн. Моста, землище на с. Орешари, Кърджалийски окръг.

„Пещерата“ — в местн. Калоян, землище на с. Пчелиново, Старозагорски окръг.

„Раковски“ — в местн. Злостен, землище на Котел, Сливенско.

„Субата“ — в местн. Злостен, землище на Котел, Сливенско.

„Улцата“ — в местн. Сините вирове, землище на с. Могилица, Смолянски окръг.

„Хайдушката пещера“ — в местн. Скока, землище на с. Девенци, Плевенски окръг.

„Хладилната пещера“ — в землището на с. Любеново, Кърджалийски окръг.

„Четиридесетте корита“ — в местн. Злостен, землище на Котел, Сливенско.

Т. Тодоров

Л и т е р а т у р а

С п а с о в, Х р. 1965. Защитени природни обекти в България. — *Сп. Бълг. геол. д-во*, 26, 2, 229—230.

Т о д о р о в, Т. 1976. Защитени природни обекти в България. — *Сп. Бълг. геол. д-во*, 37, 1, 123—126.